

5. Processen

5.1 Staden utvecklar kontinuerligt öppnare och effektivare processer med ett tydligare samspel mellan stadens olika förvaltningar, bolag och medaktörer.

5.2 Staden arbetar medvetet med sammanhängande program för större utvecklingsområden så att viktiga frågor om kvalitet samordnas och så att möjligheterna till tidiga dialoger underlättas.

Tillfällig paviljong, Globen, White Arkitekter Foto: Johan Fowelin T.v. Farstahelgen, medborgardialog på inbjudande och nytänkande vis. Foto: Lennart Johansson, Stockholms stad

Staden utvecklar öppnare och mer effektiva processer för att säkra arkitektonisk kvalitet, hållbara lösningar och ett aktivt stadsliv. Ett nytt planeringsperspektiv med stadslivet i fokus, kräver ett tydligare samspel mellan olika planeringsdiscipliner och stadens olika förvaltningar, bolag och medaktörer.

Planeringsprocessen effektiviseras och förtydligas. Dels genom öppen, tidig dialog och aktiv medverkan kring stadsbyggnadsfrågor. Dels genom att inom den demokratiska planeringsprocessen hantera de urvalsprocesser (t.ex. tävlingar och parallella uppdrag) som tidigare skett innan politiskt beslut om projektstart. Utöver myndighetsuppdraget utvecklas samtidigt stadens

rådgivande och vägledande roll med fokus på arkitektonisk kvalitet, genomförande- och helhetsperspektiv.

När staden medvetet arbetar med fler sammanhängande program för större utvecklingsområden kan viktiga frågor om arkitektonisk kvalitet samordnas och möjligheterna att genomföra tidiga dialoger underlättas.

5.3 Dialog kring stadsutveckling föregår planering så att lokal kunskap sätts i sammanhang med övergripande planerings- underlag.

Vittra skola, Södermalm, Rosan Bosch Foto: Kim Wendt T. h. Konstnären Gunilla Klingbergs "Vardagslivets gång", Norra Djurgårdsstaden Foto: Lennart Johansson, Stockholms stad

5.4 Barn och ungdomar ges särskild möjlighet att påverka sin framtida stad genom tidiga dialoger.

Dialog

Förståelsen för den växande staden är viktig och förutsätter ett inkluderande synsätt på stadens utveckling. I tidiga dialoger går det att sätta den lokala frågan i ett större sammanhang. Dialog om staden pågår hela tiden överallt. Det är av högsta prioritet att Stockholms Stad deltar i debatten, märks bland sociala medier och är på plats bland lokala aktörer.

Medborgarinflytandet ökar när diskussioner kring stadsutvecklings-

frågor startar tidigt i processen och lokal kunskap och lokala önskemål är viktiga planeringsunderlag. När det lokala perspektivet vägs in tidigt i processen tillsammans med andra mer övergripande kunskapsunderlag blir resultatet bättre eftersom den lokala frågan sätts i ett större sammanhang och bidrar till förståelsen för den växande staden. Särskilt viktigt är att tillvarata barn och ungdomars behov och ge dem som inte kan rösta en möjlighet att påverka sin framtida stad. Tidiga

dialoger kan ske på lokal nivå men det finns också behov av att föra dialog kring hela stadens utveckling. Under samrådet för Arkitektur Stockholm genomfördes Våra drömmars Stockholm, en utställning och fullskaleförsök till tidig dialog om hela staden. Utvärderingen av detta arbete visade att det finns intresse och stor vilja att diskutera Stockholms framtid, men också att det finns behov av att ständigt förbättra stadens planeringsverktyg.

5.5 Stockholm arbetar för att de upphandlingsprocesser där staden är delaktig genomförs på ett liknande och förutsägbart sätt.

5.6 Staden främjar arkitektävlingar och parallella uppdrag som sker inom plan- och stadsbyggnadsprocessen för att främja genomförbarhet, kvalitet och en tydligare demokratisk och politisk förankring.

Vinnande tävlingsförslag, kv Helix, OMA. T.v. ovan: Förslag i tävlingen om Nobelcenter, Nobel Sphere, Sanaa. T.v. nedan: Förslag i tävlingen om Nobelcenter, The Space Between, Snøhetta.

Upphandling

För att uppfylla både kvantitets- och kvalitetsmålen arbetar staden med ett ramverk för att processerna där staden är delaktig ska genomföras på ett liknande och förutsägbart sätt. Med genomförandefokus och transparens ger tävlingar och parallella uppdrag möjlighet till en fördjupad helhetssyn och ett bättre beslutsunderlag med tydligare demokratisk förankring i stadsbyggnadsprocessen.

Arkitektävlingar och parallella uppdrag kan med fördel vara en del av detaljplaneprocessen då de är tidsbestämda urvalsprocesser. Momentet i sig förlänger inte planprocessen utan kan tvärtom effektivisera arbetet, ge större möjlighet till ekonomisk förutsägbarhet i tidiga skeden och medge tydligare politisk förankring.

Ett genomförbart förslag, valt i konkurrens av sakkunnig jury eller bedömningsgrupp, blir ett tydligt och bra beslutsunderlag för stadsbyggnadsnämnden att ta ställning till. Byggherrens deltagande och rådgivning garanterar ett genomförbart projekt för prövning i den fortsatta planprocessen.

5.7 För att stimulera innovativ arkitektur och samarbete mellan olika kompetenser utreds möjlighet till enklare kvalificering inom stadens ramverk för arkitekttävlingar och parallella uppdrag, med så kallat Vilt Kort.

Modellbild av vinnande förslag till nytt krematorium, Skogskyrkogården, Johan Celsing Arkitektkontor Foto: Lennart Johansson, Stockholms stad T.h. Färdigställt krematorium, Skogskyrkogården, Johan Celsing Arkitektkontor. Foto: Åke E:son Lindman

Vilt kort är ett begrepp som används för den som kvalificerat sig för tävling på ovanligt sätt. Stockholm utvecklar en variant av denna kvalificeringsform som kopplas till stadens ramverk för arkitekttävlingar och parallella uppdrag i stadsplaneprocessen. Målsättning är att möjliggöra för mindre etablerade arkitektkontor och gränsöverskridande konstellationer att kvalificera sig till tävlingar inom ramen för svenska och europeiska upphandlingsregler.

Tillfällig arkitektur och konst är verktyg som uppmuntrar till dialog och tillför stadsbyggnadsdiskussionen ny kunskap. Temporära installationer kan hjälpa staden att uppnå målsättningen om idéburna projekt och utveckla Stockholm till en mer nyfiken, dynamisk stad med engagerande upplevelser av arkitektur och kultur.

I stadsutvecklingsprojekt kan konsten bidra till en aktualiserad diskussion och ny kunskap kring aktuella frågor. En målsättning för Stockholm är att finna former för ett gränsöverskridande samarbete där konstnärer får tillfälle att belysa och påverka stadsbyggnadsprocesserna tillsammans med planerings-, landskaps- och byggnadsarkitekter, stadens aktörer och medborgare.

5.8 Stockholm främjar processer där tillfällig arkitektur och konst som ett verktyg för att utveckla en mer nyfiken, dynamisk stad med engagerande upplevelser och idéburna projekt.

Arkitektur Stockholm

har tagits fram av Stockholms
Stadsbyggnadskontor i samarbete med

Britton Britton
Färgfabriken
Gehl Architects
Katarina Fredrika
Kulturhuset
Daniel Nordh
Stockholms Arkitektförening
Stockholm Konst
Utsikt kommunikation

Ansvarig för text och innehåll:
Karolina Keyzer, stadsarkitekt
karolina.keyzer@stockholm.se

Grafisk form och bildresearch:
Hans Cogne och Erik Olovsson

Tack alla Stockholmare och andra som
ägnat tid, tanke och bidragit till Stockholms
första arkitekturstrategi under processens
olika skeden.

Särskilt tack för kritisk analys
och engagemang:
Thorbjörn Andersson, landskapsarkitekt LAR
Lotta Backlund, stadsantikvarie, Chef för
Stockholms Stadsmuseum
Mårten Castenfors, chef för Liljevalchs
Konsthall och Stockholm Konst
Sara Grahn, arkitekt SAR MSA, professor
i hållbar gestaltning KTH
Lars Marcus, professor Urban Design KTH
Henrietta Palmer, professor Kungl. Konstakademien
Martin Rörby, arkitekturhistoriker, ständig
sekreterare i Skönhetsrådet
Gert Wingårdh, arkitekt SAR MSA, professor
på Chalmers och LTH

Fotografier © respektive fotograf och arkiv
Prepress, tryck och bindning: Edita, 2014

Stockholms
stad

